

משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, ת"ב (נדחה), יו"ד אב (לפני ערבית) וי"א אב ה'תנש"א

וכאמור תיכף ומיד וממש, ביום זה ממש. וואָרום, ווי גערעדט כו"כ פעמים, אָז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים, און דער ביהמ"ק איז עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע צו אַלע ענינים – איז שוין „הכל מוכן לסעודה“, מ'האָט אַלע ענינים פאַרטיק ווי אין אַ פאַרמאָכטע תיבה און מ'האָט אָפּגעגעבן די תיבה און איר שליסל צו יעדער איד¹⁶⁶,

די איינציקע זאך אויף וואָס מ'וואָרט איז – אָז אַ איד זאָל געבן נאָך אַ געשרי, מיט נאָך אַ בקשה ותביעה און נאָך אַ דערמאָנונג: „עד מתי“!...!

און דורך דעם טוט ער אויף אַז משיח צדקנו קומט אַריין איצטער אין דעם ביהכנ"ס, און נעמט מיט אַלע אידן דאָ בתוך כלל ישראל אין ארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי, און נאָך בשבת חזון זה – איז מען זוכה צו „ותחזינה¹⁶⁷ עינינו בשוכך לציון ברחמים“, ועוד והוא העיקר – תיכף ומיד ממש.

שלמעלה מכל מדידה והגבלה, בהתאם להוראת חז"ל אַז „לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב“, גרעסער פאַר דער שמחה פון „מועדים לשמחה“ אין די שלש רגלים (אע"פּ וואָס מ'איז דעמולט מקריב די שלמי שמחה מן ה-תורה), און גרעסער אפילו פון דער שמחה „עד דלא ידע“ פון פורים¹⁶² און די שמחה פון שמחת תורה בשנים שעברו.

ועד"ז וועט מען דעמולט ממשך זיין פראַווען די אַלע התועדויות ושמחות, ואדרבה – מיט אַ שמחה למעלה ממדידה והגבלה (וואָרום דוקא „אז – ימלא שחוק פינ¹⁶³“), כולל אויך די שלימות בשמחת נישואין – כמ"ש¹⁶⁴ „מהרה ה"א ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה כו"“,

ביז די גרעסטע שמחה – אויף די נישואין פון כנסת ישראל און הקב"ה, בגאולה האמיתית והשלימה¹⁶⁵.

(162) מגילה ז, ב.

(163) תהלים קכו, ב. ברכות לא, א.

(164) ברכה אחרונה דנוסח ברכות נישואין.

(165) שמו"ר ספ"ו. נתבאר בלקו"ת שה"ש מה,

א.ב.

(166) ראה לקו"ש חכ"ח ע' 289. וש"נ.

(167) ראה לשון הצ"צ הנ"ל הערה 27.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו – התמימים בפרט, משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל – בכלל ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הק' ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל בגאולה האמיתית והשלימה נאו תיכף ומי"ד ממ"ש!

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, תשעה באב (נדחה),
יום א', עשירי באב (לפני תפלת ערבית)
ויום ב', י"א באב (לאחרי תפלת ערבית) ה'תנש"א

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פאַרקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה
ה' תהא שנת פלאות אראנו
שנת המאה ועשרים לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

בשנים אלו איז אלץ מערער צוגעקומען אין גילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים איז אין דעם צוגעקומען מערער און מערער, ביז – הפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו אין א פינה נידחת בעולם, און ניט נאָר וואָס דאָרטן האָבן דערגרייכט די תוצאות פון הפצת המעיינות חוצה, נאָר אויך די מעיינות פון פנימיות התורה בעצמם.

יג. ויהי רצון, אַז נאָך פאַר חמשה עשר באב, און נאָך פאַר די ימים שלפניו, ביז תיכף ומיד ממש – זאָל שוין קומען די גאולה, און מ'וועט דעמולט פראַווען די גרעסטע שמחה, אַ שמחה שלמעלה מכל מדידה והגבלה – די שמחה אויף דעם וואָס ס'איז געקומען די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

און מ'וועט אויף דעם ברענגען אַ קרבן תודה אויף אַרויסגיין פון דעם „בית ה' אסורים" הכללי פון גלות (במכ"ש פון דעם וואָס אַ יחיד איז מחוייב בקרבן תודה אויף דעם וואָס ער – אַ יחיד – גייט אַרויס פון בית האסורים הפרטי שלו), „ודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" (ווי מ'זאָגט פאַר מנחה ביום הששי, בערב שבת), די הודאה אויף אַלע פיר ענינים וואָס זיינען אַלע פאַרבונדן מיט גלות – כמבואר אין די דרושי גאולה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶¹ [י"ל אַז דערמיט האָט זיך אָנגעהויבן דער „לאלתר לגאולה"].

און מ'איז ממשיך די שמחה בימים ש' לאחרי זה, ביז אַז מ'פראַוועט דעם יום טוב גדול פון חמשה עשר – ולפני זה דער יו"ט גדול פון עשירי באב שיהפך לשמחה כו' וימים שלאחרי זה – בשמחה גדולה

ביז מיט אַ שמחה הכי גדולה, בדוגמא ווי שמחת נישואין, וואָס דערמיט איז פאַר-בונדן די שמחה ויו"ט גדול פון ט"ו באב „שבה"ג¹⁵² בנות ירושלים (וי"ג¹⁵³: בנות ישראל) יוצאות כו' וחולות בכרמים כו'". ובפרט ע"פ מנהג ישראל אַז בימים אלו (לאחרי תשעה באב), איז מען מרבה בשידוכין וחתונות בישראל (ובפרט אַז דאָס קומט לאחרי ההפסק בזה אין די „דריי וואָכן").

יב. ולהוסיף, אַז די קביעות פון חמשה עשר באב בשנה זו ביום הששי איז מרמז אויף דעם סיומ העבודה פון אידן (אתם קרויים אדם¹⁵⁴, שנברא ביום הששי כנגד) אלף הששי¹⁵⁵, ערב והכנה צו דעם „יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", ביז באופן פון „מתנת חנם" (אַ גילוי שלא בערך), ע"ד ווי עס ווערט אויפגעטאָן דורך „ואתחנן אל ה'".

ובפרט שטייענדיק באלף הששי עצמו, לאחרי „חצות האלף, לאחרי שנת ה'ת"ק¹⁵⁶, און לאחרי די פאַרשידענע קיצים וואָס זיינען שוין דורך, בשנת תר"ח¹⁵⁷ ושנת תרס"ו¹⁵⁸, ביז – די הכרזה פון נשיא דורנו „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" (בשנות תש"א-תש"ג)¹⁵⁹, וואָס

(152) משנה תענית שם (כו, ב).
(153) ראה שינויי נוסחאות למשניות. וש"נ. וראה לקו"ש ח"ט ע' 80 הערה 2.
(154) יבמות סא, רע"א. ובכ"מ.
(155) ראה רמב"ן ובחיי בראשית ב, ג.
(156) ראה ס' השיחות תש"נ ח"א ע' 254. וש"נ.
(157) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 237. אגרות קודש אדמו"ר מהורי"צ ח"א ע' תפה.
(158) ראה שיחת אחש"פ תשל"ל (נדפסה בהמשך תרס"ו בהוספות. לקו"ש ח"ז ע' 209).
(159) „קול קורא" ב„הקריאה והקדושה" תש"א-תש"ג (אגרות קודש אדמו"ר מהורי"צ ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך).

משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, תשעה באב (נדחה), יום א', עשירי באב (לפני תפלת ערבית*) ויום ב', י"א באב (לאחרי תפלת ערבית) ה'תנש"א

וואָס „על מנת" זה איז געווען דער חורבן בית המקדש בחודש זה.⁶

ווי ס'איז אויך מודגש אין דעם נאָמען פון דעם חודש (ווי ער ווערט אָנגערופן ע"פ „מנהג ישראל (וואָס) תורה היא" – „מנחם אב"י, אַז פאַר „אב" (פאַר דעם שם החודש אין תורה) איז מען מקדים „מנחם" – נחמת הגאולה, וואָס דאָס באַדייט אַז אין דעם חודש קומט די נחמת הגאולה („מנחם"), די נחמה אויף אַלע עניני אב, דורך מהפך זיין די ענינים בלתי רצויים פון דער ירידה בחודש אב צו אַן עלי' הכי גדולה („מנחם"¹⁰) – „שיבוא אר"י במזל אר"י ויבנה אריאל" (וואָס „על מנת" זה איז געווען די ירידה), כנ"ל.

ב. אין חודש מנחם-אב עצמו איז דאָס נאָך שטאַרקער אין דעם טאָג פון תשעה באב, סיי מצד כללות היום, און סיי מצד זיין קביעות בשנה זו ביום השבת:

חז"ל זאָגן אַז אין דעם טאָג פון תשעה באב (יום שחרב הבית), „ליד מלכא משיחא". און דער ענין חזר"ט זיך איבער מחדש בכל¹² תשעה ב-

א. די איצטיקע טעג – ובפרט קומענ' דיק פון שבת תשעה באב (נדחה) – זיינען ימים מסוגלים ביותר אויף ביאת משיח צדקנו:

נוסף אויף דעם וואָס ס'איז אַן עיקר אין אמונת ישראל („אני מאמין") אַז „אחכה לו בכל יום שיבוא", בפירושו „שיבוא בכל יום" – ובפרט אין דעם איצטיקן זמן בכלל, ווי גערעדט לאחרונה כו"כ פעמים, אַז לויט אַלע סימני הגאולה איז „הנה זה (משיח) בא"י² תיכף ומיד ממש (און דאָס וואָס משיח איז נאָך ניט געקומען איז אינגאָנצן ניט פאַרשטאַנדיק) – איז דאָס נאָכמער אונטערשטראַכן אין די טעג פון חודש אב, ווי עס שטייט אין מדרש: „עלה אר"י במזל אר"י (חודש החמישי) והחריב את אריאל (בית המקדש) כו' על מנת ש' יבוא אר"י (זה הקב"ה) במזל אר"י (והפכת אב"לם לששון) ויבנה אריאל". ד.ה. אַז אין חודש אב וועט זיין דער בנין בית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידיך". און נאָכמער: דאָס איז די כוונה און דער תנאי,

(*) בשעה 8:35 בערב נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לבית הכנסת ואמר שיהי. ואח"כ נתן לכאז"א שטר של דולר ע"מ לתת אותו (או חילופו) לצדקה ובהוספה מדילי. ואח"כ התפללו תפלת ערבית. ולאחרי התפלה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן ניגון הקפות דאביו ז"ל. המו"ל.
(1) עיקר הייב מהי"ג עיקרים – בנוסח „אני מאמין" שנדפס בכמה סידורים. וראה פיה"מ לה-רמב"ם פרק חלק.
(2) ש"ה ב, ח. ובשהש"ר עה"פ.
(3) יל"ש ירמ"י רמז רנט.
(4) ירמ"י לא, יב.
(5) בשלח טו, יז.

(160) תהלים קז, ח.
(161) סה"מ תרפ"ז ד"ה ברוך הגומל הב' (ע') ריא ואילך.

ובנוגע לפועל – החלטות טובות בקשר מיט ימים אלה:

בהתאם צו דעם סיום פון הפטורת שבת חזון, ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה³⁰⁰ – וואָס „משפט“ גייט אויף תורה¹⁴⁷ און „צדקה“ גייט אויף כללות כל המצוות וועלכע זיינען נכלל אין מצות צדקה¹⁴⁸ – זאָל מען בימים אלו מוסיף זיין אין לימוד התורה וקיום המצוות, ובמיוחד – מצות צדקה, אנהויבנדיק ביום שבת זה (באופן המותר), ועאכו"כ במוצאי שבת און ביום ראשון¹⁴⁹ ובמוצאי יום ראשון, און אין די ימים שלאחרי זה.

און אין „משפט“ (תורה) עצמו – איז בהמשך צו דעם וואָס מ'האָט גערעדט אין די התוועדות שלפני זה, איז כאן המקום צו נאָכאָמאָל מעורר זיין מחדש, אָז טאָמער משיח וועט זיך ח"ו פאָרהאַלטן, זאָל מען זען ממשיך זיין, און מיט אַ באַנייטע חיות והתחזקות (בכל יום יהיו בעיניך חדשים¹⁵⁰), צו מאַכן „סיומים“ במסכתות הש"ס („משפט“) אין די „ניין טעג“, כולל – ביום שבת קודש זה (און פאָרבינדן דעם סיום בשבת מיט אַ סעודה), און דערנאָך – אויך במוצאי שבת וביום ראשון עשירי באב (באופן המותר), ועאכו"כ במוצאי יום ראשון,

און היות אָז די ימים שלאחרי זה – ביז חמשה עשר באב – זיינען אַ המשך צו תשעה באב – איז טאָמער משיח וועט זיך

147 לקו"ת ר"פ דברים.

148 ראה ב"ב ט, ב. תניא פל"ז (מח, ב).

149 להעיר שכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן שטרות של דולר על מנת לחלקן לצדקה – במוצאי שבת, ליל עשירי באב, לאחרי אמירת איכה. וכן בעשירי באב לאחרי תפלת מנחה, ופעם שלישית – לאחרי השיחה לפני תפלת ערבית. המו"ל.

150 פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו, טז.

ח"ו פאָרהאַלטן אין די ימים הבאים – איז מען מציע, אָז מ'זאָל ממשיך זיין מאַכן „סיומים“ אויך אין די ימים שלאחרי זה, ביז חמשה עשר באב, ועד בכלל. און פאָרבינדן דעם „סיום“ (אין „משפט“) אויך מיט אַ נתינה לצדקה. ובמקום המתאים – אויך פאָרבינדן דעם „סיום“ – יומא טבא לרבנן¹⁵¹ – מיט אַ סעודה והתוועדות.

ויש לפרסם זה בכל מקום האפשרי, סיי אין די ערטער וואו מ'האָט דאָס שוין מקיים געווען בימים שלפני זה – זאָל מען דאָס זען ממשיך זיין, און מיט אַ תוספת חיות וחיוזוק, ועאכו"כ אין די ערטער וואו דאָס איז נאָך ניט דערגאנגען – זאָל מען דאָרט אויך מאַכן „סיומים“, און מוסיף זיין אין „משפט“ און אין „צדקה“ בכלל.

יא. בקשר מיט חמשה עשר באב – יום הששי הבע"ל – איז כדאי אָז מ'זאָל מאַכן בכל מקום ומקום אַ התוועדות גדולה בשמחה גדולה, צוזאמענקלייבן אידן, אנשים נשים וטף, און רעדן דברי תורה, ומה טוב – מאַכן אַ „סיום“ מסכת, און געבן אַ נתינה לצדקה, און אָנעמען החלטות טובות צו מוסיף זיין בכל עניני תורה ומצוות ובכל ענינים טובים.

והיות אָז חמשה עשר באב קומט אויס בשנה זו ביום הששי (וואָס דעמולט קען ווערן אַ שאלה בנוגע צו מאַכן אַ התוועדות), זאָל מען מאַכן די התוועדות בליל אור לששי, און אַ התוועדות גדולה בשמחה גדולה, וועט דאָס אַראָפּנעמען אַלע שאלות.

ובהדגשה – אַ התוועדות מתוך שמחה וטוב לבב, בהתאם צו דעם וואָס „לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב“,

151 שבת קיה, סע"ב ואילך. רמ"א יו"ד סרמ"ו סכ"ו.

ואדרבה: די ענינים טובים שטייען נאָך מער בגלוי ובתוקף ביום השבת¹⁸.

און דער טעם לזה – יש לומר: ווי-באָלד אָז אַלע עניני העולם – כולל אויך די ענינים הכי נעלים אין סדר השתלשלות (ווי מלאכים און אפילו עשר ספירות וכו') – זיינען באַשאַפּן געוואָרן „בשביל ישראל“ (און „בשביל התורה“¹⁹), [און „מחשבתן של ישראל“ איז „קדמה ל- תורה“²⁰ (תורה איז געגעבן געוואָרן צוליב אידן, שנאמר צו את בני ישראל, דבר אל בני ישראל)²¹] – קען דאָך ניט זיין אַ מציאות בעולם, כולל אַ קביעות בזמן (התלוי במהלך השמש והלבנה והמזלות²²) שנברא בשביל ישראל, וואָס זאָל שטערן אָדער אָפּשוואַכן ח"ו אַ המשכה וגילוי פון קדושה באַ אידן, כולל ועאכו"כ אַזאָ ענין עיקרי באַ אידן ווי לידת והתגברות מזלו של משיח (בתשעה באב).

ועאכו"כ ווען עס רעדט זיך וועגן יום השבת (קביעת תשעה באב בשבת): ווי-באָלד אָז אידן זיינען „בן זוגך“²³ פון שבת [סיי שבת און סיי אידן זיינען למעלה ונבדל מעניני העולם²⁴ (די אַנדערע ימי השבוע, וואָס יעדערער פון זיי האָט אַ „בן זוג“)], און שבת איז פאָרבונדן מיט דעם

אב¹³, און היות אָז ביום הולדתו פון אַ מענטשן איז „מזלו גובר“¹⁴, הייסט עס, אָז בתשעה באב איז מתגבר מזלו של משיח צדקנו און ער איז אַ יום מסוגל אויף דער גאולה האמיתית והשלימה.

און דאָס איז אויך נוגע אין הלכה למעשה, ווי עס שטייט אין כתבי ה-אריז"ל¹⁵, אָז מ'זאָגט תפלת נחם („פסוקי נחמה“) ביום תשעה באב במנחה – „כי אז במנחת ט"ב נולד המשיח הנקרא¹⁶ מנחם“¹⁷.

ויש לומר, אָז ווען תשעה באב איז חל בשבת (ווי בקביעות שנה זו), און דער תענית (ואמירת נחם) איז נדחה ליום א', ווערן דאָן נדחה נאָר די ענינים בלתי רצויים – דער ענין הצום און די דיני עינוי ואבילות כו', אָבער די ענינים חיוביים ורצויים – וואָס ביום זה נולד מושיען של ישראל – ווערן ניט נדחה, אפילו ניט אָפּגעשוואַכט ח"ו דורך שבת.

הראשונה ביום זה, ואדרבה: בכל שנה – באופן נעלה יותר. וכידוע פירוש האריז"ל ב„הימים האלה נזכרים ונעשים“ (רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם, הובא ונת' לב דוד להחיד"א פכ"ט. וראה משנה גיטין ספ"ג. וראה גם מחצית השקל לשר"ע או"ח סת"ח ס"י).

13 ראה סד"ה אל תצר את מואב לאדמו"ר האמצעי (מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קב). וראה יפה ענף (השלם) לאיכ"ר שם.

14 ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע לפני משה שם.

15 שער הכוונות ענין ט"ב בסופו, הובא ב-ברכ"י או"ח סתקנ"ט אות ז.

16 ירושלמי ברכות ואיכ"ר שם. וכ"ה ב-סנהדרין צז, ב.

17 וזהו גם הטעם שאמרים ברכת הלבנה במוצאי ת"ב „כי בט' באב נולד משיח“ (פע"ח שכ"ג – כוונת ט"ב ובין המצרים בסופו. משנת חסידים סוף מסי' תמוז ואב).

18 ראה גם לקו"ש שבת חזון תנש"א ס"א.

19 פרש"י בראשית א, א.

20 ב"ר פ"א, ד.

21 ראה תדבאר פ"ד.

22 השייכים להנהגת העולם ואוה"ע, ולא לישראל, כמ"ש (ירמ"י י, ב) „אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה“, ואמחו"ל „אין מזל לישראל“ (שבת קנז, א. נדרים לב, א).

23 ב"ר פ"א, ח.

24 כמאחז"ל ששבת „מיקדשא וקיימא“ (ביצה יז, א), „קדש מלה בגרמיו“ (זח"ג צד, ב).

גילוי פון דער גאולה (ווי ס'איז מודגש אין שירו של יום, "מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבוא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"²⁵, און יעדער שבת איז מעין זה²⁶) – קען מען דאך ניט זאגן, אָז שבת זאל ח"ו דוחה זיין דעם ענין נעלה באַ אידן פון לידת משיח צדקנו בתשעה באב. נאָר אדרבה: שבת איז דוחה אַלע ענינים בלתי רצויים פון אידן (צום ועיניו) און ענינים פון היפך הגאולה, און איז נאָכמער מגלה ומחזק ביתר שאת וביתר עוז די עניני הגאולה בתשעה באב, דעם ענין פון לידת המשיח ביום זה.

ובפרט אָז דער שבת (תשעה באב) איז שבת חזון, חזון מלשון מחזה: אין דעם שבת, "מראין לכאור"א מישאל המקדש דלעתיד מרחוק" (כידוע די תורה בזה²⁷), ובפרט אָז מ'איז דאָס מבאר מיט אַ משל פון אַ לבוש ובגד ("מאב שיש לו בן יקר ועשה לו מלבוש יקר וכו'"), אע"פּ וואָס דער נמשל רעדט וועגן בית המקדש, וואָס באַווייזט אָז דער גילוי המקדש ווערט נמשך מער בגלוי בבחי' לבוש²⁸ (מקיף הקרוב), וואָס איז געענטער צו דעם

25 תמיד בסופה.

26 ראה המשך תרס"ז ע' תקמב. המשך תער"ב ח"ב ע' א'קכו. ועוד.

27 מהרה"ח ר' הלל מפאריטש בשם הרב מבאָרדיטשוב נבג"ם – נעתקה באוה"ת נ"ך ע' א'צז בשוה"ג – על רשימת הצ"צ שם, ומחזון תחזינה עינינו". נתבאר בלקו"ש ח"ט ע' 24 ואילך. חכ"ט ע' 18 ואילך. סה"ש תשמ"ז ח"ב – שיחת ש"פ דברים. לקו"ש שבת חזון תנש"א.

28 ולהעיר מהנהגת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בתשעה באב, שהי' לובש הטלית – בבוקר – ופושטו כו" (שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר – ספר ה' מנהגים תב"ד ע' 47), והרי הטלית הוא לבוש שמ' עוטף בו ראשו ורובו. ואולי יש לקשר זה עם הגילוי דמשיח (וביהמ"ק השלישי) בתשעה באב גם בבחי' לבוש (מקיף הקרוב). ע"ד בגדי כהונה, כנפנים.

אדם (ווי דער מקיף הרחוק פון בית)²⁹, ע"ד דער ענין פון בגדי כהונה (במקדש) – איז דאָך פאַרשטאַנדיק (במכ"ש פון יע"ד ער שבת), אָז דער גילוי פון מושיען של ישראל ביום זה איז ביתר שאת וביתר עוז. וכמודגש אויך בסיום הפטרת שבת חזון: "ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה"³⁰.

ג. דער עילוי הנ"ל פון שבת תשעה באב איז נאָכמער בהדגשה אין דעם ענין האכילה ושת' שביים זה, ווען מ'האָט די מצוה פון עונג שבת, "לענגו בעונג אכילה ושת'"³¹, "דגים גדולים . . . בשר ויין"³², ביז אָז אפילו בנוגע צו דער סעודה שלי-שית (בתשעה באב שחל בשבת), די סעודה מפסקת – איז דער דין³³ אָז "אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו".

דערפון זעט מען, אָז אין אַ יום תענית שחל בשבת איז ניט בלויז פאַראַן שלילת העינוי דורך העדר אכילה ושת', נאָר אויך ובעיקר – די שמחה ותענוג וואָס איז דאָ אין אכילת בשר שמן ושתית יין ישן [ויש לומר, אָז אין אַ יום תענית שחל ב-שבת דאַרף מען מוסיף זיין אין דעם נאָכ-מער ווי בשאר שבתות השנה, כדי שולל זיין דעם קס"ד פון דעם יום התענית]³⁴.

און דער ביאור בזה איז – ווי גערעדט מערערע מאָל³⁵ – אָז פנמייתו איז אַ

29 ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט שם.

30 ישע"א, א. כז.

31 שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"א.

32 שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

33 שו"ע או"ח סתקנ"ב ס"י.

34 ראה לקו"ש ח"ד ע' 1901.

35 ראה לקו"ש חל"ג ע' 158 ואילך. שיחת ש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה) תשמ"ח (סה"ש ח"ב ע' 526 ואילך). שנה זו (לעיל ע' 683 ואילך). ועוד.

צו די עניני קדושה וואָס ער דאַרף טאָן מאָרגן און איבערמאָרגן ולאחר זמן.

און ווי ס'איז רגיל בהתוועדויות אלו וכי"ב, צו אָנעמען החלטות טובות להוסיף בכל עניני תורה ומצוות, ובהפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, און ס'איז נהוג צו מקדים ומוסיף זיין (פאַר קבלת ההחלטות) – "טאַמער משיח וועט זיך ח"ו פאַרהאַלטן", וואָרום "אחכה לו" שיבוא ביום זה ממש (כנ"ל), במילא באַ-וואָרנט מען אָז די החלטות טובות (פאַר-בונדן מיט דער עבודה בזמן הגלות) איז "טאַמער משיח וועט זיך ח"ו פאַרהאַלטן".

ובאמת, איז אויך נאָך ביאת המשיח, וועט בלייבן און עס וועט זיין אַ המשך פון דער תורה ועבודה (והחלטות טובות) בזמן הגלות, כידוע דער ביאור¹⁴² אין דעם מאחז"ל¹⁴³, "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו", אָז די הכנה און כלי צו די גילויים און דער עבודה אין גן-עדן ועד"ז אין דער גאולה¹⁴⁴, איז דורך "תלמודו בידו" בזמן הזה, וואָס רובו איז פאַרבונדן מיט זמן ומקום הגלות, און דורך דעם "נעמט מען" די תורה אין גן-עדן און לע"ל (אע"פּ וואָס גן-עדן ועד"ז און לע"ל גאולה איז היפך פון גלות). ועד"ז בנוגע צו כללות העבודה בזמן הזה, אָז "תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים כו' תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך ה-גלות"¹⁴⁵, ביז אָז "גאולה" ווערט אויפגע-מאַכט דוקא דורך דער עבודה פון מגלה זיין דעם אל"ף פון אלופו של עולם אין "גולה" (גלות), גאולה¹⁴⁶.

עשר כחות הנפש). ועד"ז איז דאָ דער גילוי ביום אחד עשר בכל חודש¹³³, ועאכו"כ בחודש מנחם אב – וואָס איז פאַרבונדן מיט דער גאולה (כנ"ל), און מיט דער גילוי פון "תורה חדשה מאתי תצא"¹³⁴ – די שלימות הגילוי פון "אחד עשר יום מחורב", בחי' אחד עשר שבתורה חדשה פון "אתי", עצמותו ית', און באופן פון "תצא" המשכה בכל הדרגות שלמטה מזה.

ועאכו"כ אָז מ'האָט די גאולה אין די ימים שלאחרי זה, יום שני – כפליים דויהי ערב ויהי בוקר, יום שלישי שהוכפל בו כי טוב¹³⁵, כפליים לתושי¹³⁶ (שתורה נקראת תושי¹³⁷), וואָס כפל איז פאַרבונדן מיט גאולה¹³⁸, און יום רביעי (בן זוגו דיום ראשון) און יום חמישי (בן זוגו דיום שני) ויום ששי (בן זוגו דיום שלישי).

ועאכו"כ יום הששי זה – חמשה עשר באב, ווען קיימא סיהרא באשלמותא פון גאַנץ חודש אב, וישאל דומין ומונין ל-לבנה¹³⁹, והם עתידים להתחדש כמותה¹⁴⁰. י. הגם אָז "אני מאמין" אָז "הנה זה (משיח) בא" ביום זה ממש (כנ"ל) – האָט די תורה אָנגעזאָגט אַ אידן, אָז ער דאַרף שטענדיק טאָן זיין עבודה כדבעי וב-שלימות לויט מצבו בהוה, כולל – מאַכן די הכנות מתאימות, און אַ הכנה רבתי¹⁴¹,

133 ראה גם סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 389 ואילך.
134 ישע"י נא, ד. ויקר פ"ג, ג.
135 פרש"י בראשית א, ז.
136 איוב יא, ו. שמור רפמ"ה.
137 סנהדרין כו, ב. וראה אגה"ק סכ"ב.
138 ראה יל"ש ר"פ לך. אוה"ת לך תערה, א. ד"ה לך לך תרכיז. תר"ל. ועוד.
139 סוכה כט, א. ב"ר פ"ה, ג. ועוד.
140 נוסח ברכת קידוש לבנה.
141 ראה ביצה ד, ב. ובכ"מ. וראה אנציקלון-פדי' תלמידית ערך הזמנה (א) ס"ג. וש"נ.

142 ראה לקו"ת ואתחנן ו, ג. שה"ש כב, ד. ובכ"מ.
143 פסחים ג, א. קה"ר פ"ט, ח.
144 ראה לקו"ש חכ"ד ע' 570 בהערה.
145 תניא רפ"ז.
146 ראה לעיל ע' 504 ואילך. 520 ואילך. וש"נ.

מען זיך איצטער אין א התוועדות צוזא- מען מיט כמה עשיריות מישראל, ברוב עם הדרת מלך¹¹⁹, וואָס נוסף לזה וואָס יעדער איד איז אַ בעה"ב אויף כל ה- מציאות, ועאכ"כ אויף זיין אייגענע מציאות און זיין אייגענע עבודה פון אדם כי יקריב - מכם קרבן לה¹²⁰, "מכם" דוקא¹²¹, און דורך דעם איז ער אויך מקריב כל עניני העולם (דצח"ם)¹²² וואָס זיינען נכלל אין אים¹²³ (און אין אַ קרבן¹²⁴) - איז דאָס ביתר שאת וביתר עוז בשעת דאָס קומט דורך כו"כ עשיריות מישראל, וועלכע שטייען באחדות, וואָס די אהבה ואחדות צווישן אידן איז מבטל סיבת הגלות¹²⁵, ובמילא - ווערט בטל דער מסובב (גלות), און עס קומט תיכף ומיד ממש די גאולה.

וכאמור - תיכף ומיד ממש, ברגע זה ממש בשבת תשעה באב ה'תנש"א, אזוי אַז עשירי במנחם אב - עשירי יהי' קודש - ווערט שוין קודש, נהפך ליום טוב ולששון ולשמחה,

ועאכ"כ אחד עשר במנחם אב, וואָס איז פאַרבונדן מיט, "אחד עשר יום מחורב" (שבפרשתנו¹²⁹), בחי' אחד עשר פון מתן תורה בהר סיני (חורב), דער גילוי פון בחי' כתר (ביז פנימיות הכתר)¹³⁰, ווי תורה איז בשרשה למעלה מעלה, למעלה פון די עשר ספירות, וביחד עם זה ווערט דערפון נמשך אין אַלע עשר ספירות (אַזוי אַז מ'האָט אַ "מהלך" פון, "אחד עשר יום"), ובעבודת האדם - דער ענין פון ברכת התורה (אשר נתן לנו את תורתנו, תורתו של הקב"ה, "חמדה גנוזה"¹³¹, ביז ווי אורייתא וקוב"ה כולא חד¹³²), וואָס קומט און ווערט דערנאָך נמשך אין די פרטי עניני תורה וואָס אַ איד לערנט (מיט זיינע

119 משלי יד, כח.
120 ויקרא א, ב.
121 ראה לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך, "היום יום" כ' אד"ש.
122 ראה תניא פל"ד (מג, ב).
123 ראה תניא פל"ח.
124 ראה טעמי המצוות (להאריז"ל) ר"פ ויקרא. ובכ"מ.
125 יומא ט, ב.
126 מיכה ז, טו.

דלעתיד לבוא, סעודת לויתן ושור הבר ושתית יין המשומר⁴¹ (אַ סעודה גשמית⁴²), ועאכ"כ די סעודה שלישית (די סעודה המפסקת) פון שבת תשעה באב, ווען נולד המשיח⁴³.

ד. ויש לומר נאָכמער, אַז ווען תשעה באב איז חל בשבת און דער תענית איז נדחה לעשירי האָט מען מעין המעלה פון תשיעי ועשירי בתשרי (ערב יום הכפורים ויום הכפורים) - כדברי חז"ל⁴⁴, "כל ה- אוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי".

ובהקדים די שייכות פון תשעה באב מיט יום הכפורים:

די⁴⁵ ימי צומות - וועלכע זיינען אַלע מדברי קבלה ומדרבנן - האָבן אַ שייכות, זיי זיינען מעין און ווערן נמשך פון דעם צום יום הכפורים וואָס איז מן התורה. כידוע אַז אַלע מצוות מדרבנן זיינען, "כעין דאורייתא"⁴⁶, ביז אַז זיי זיינען, "יוצאות ונמשכות ממצות התורה" (דוגמתן)⁴⁷.

41 ראה ברכות לה, ב. פסחים קיט, ב. ב"ב עה, א. ויק"ר פ"א, ג. ויעוד.
42 ראה לקו"ת ר"פ שמיני. תו"ח תולדות יב, ד ואילך. ספר הליקוטים-ד"ח צ"צ ערך לע"ל ע' תרמו ואילך. וש"נ. ועוד.
43 ועפ"י יש לומר בדיוק הלשון (דלעיל ב- פנים) בנוגע אכילת סעודה המפסקת, "אפילו כ- סעודת שלמה בעת מלכותו", "כסעודת" (בכ"ף הדמיון) דייקא, כי סעודה דלעיל היא שלא בערך לסעודת שלמה בעת מלכותו.
44 יומא פא, ב. וש"נ.
45 בהבא להלן, ראה בארוכה שיחת צום גדלי' (לקמן ע' 829 ואילך. לעיל ח"א ע' 17 ואילך).
46 פסחים ל, ב. וש"נ.
47 אגה"ק סכ"ט: "ז' מצוות דרבנן אינן נחשבות מצוות בפני עצמן שהרי כבר נאמר לא תוסף (ראה יג, א), אלא הן יוצאות ונמשכות ממצות התורה וכלולות בהן במספר תרי"ג".
* וראה לקו"ש חט"ו ע' 138 הנרה 8. וש"נ.

תענית אַן ענין טוב - "יום רצון לה"³⁶. און די כוונה פנימית פון די תעניות איז - אַז עס זאָל נתגלה ווערן זייער ענין טוב, יהפכו ימים אלו, "להיות יום טוב וימי ששון ושמחה"^{36*}, ווי עס וועט נתגלה ווערן בגאולה האמיתית והשלימה. און דער ענין פנימי פון אַ תענית שטייט בגלוי ווען דער תענית איז חל ביום השבת - וואָס דעמולט ווערט נדחה נאָר דער ענין הצום, אָבער ניט דער ענין טוב ("יום רצון לה"), ואדרבה: וויבאַלד אַז יעדער שבת איז אַ יום רצון³⁷, "חמדת ימים אותו קראת"³⁸, און מצוה לענגו כו', און ס'איז אַ טאָג פאַרבונדן מיט דער גאולה (כנ"ל) - איז דער, "עת רצון" פון דעם תענית דעמולט ביתר שאת וביתר עוז, און דער תענית איז דעמולט אזוי ווי אַ יום טוב ויום ששון ושמחה"^{36*}, מעין ובדוגמת ווי עס וועט זיין בימות המשיח. ביז אַז דחיית התענית ע"י שבת גיט דעם כח אויף אים דוחה זיין לגמרי (בימות המשיח), ווי אונטערשטראַכן במיוחד באַ תשעה באב שחל להיות בשבת, "ודחינוהו לאחר השבת ואמר רבי הואיל ונדחה ידחה"³⁹.

ויש לומר, אַז דאָס שטייט נאָכמער בהדגשה אין סעודת תשעה באב שחל בשבת - וואָרום בתשעה באב איז דאָ דער גילוי פון לידת המשיח (כנ"ל), ובפרט לאחרי חצות היום, בזמן תפלת מנחה (ווען "נולד המשיח"), ובפרט אין דער סעודה מפסקת - די סעודה שלישית פון דעם שבת, ווייל די סעודה שלישית בכל שבת איז דאָך פאַרבונדן⁴⁰ מיט דער סעודה

36 ישע"י נח, ה. וראה אגה"ת ספ"ב.
36* ל' הרמב"ם סוף הל' תעניות.
37 וכמ"ש במנחת שבת, "ואני תפילתי לך ה' עת רצוני" (תהלים סט, יד. וראה זח"ג קכט, א).
38 נוסח תפלת עמידה דש"ק.
39 מגילה ה, ריש ע"ב. וראה שיחות שבהערה 35.
40 ראה ב"ח או"ח סרצ"א ס"ה.

צווישן די ד' צומות גופא איז תשעה באב דער סאָמע-עלעכסטע צו יוה"כ פ – „אין בין תשעה באב ליום הכפורים כו"ל⁴⁸, „תשעה באב לילו כיומו לכל דבר כו' ובין השמשות שלו אסור כיוה"כ פ"פ⁴⁹.

ובפרט ע"פ דברי חז"ל⁵⁰, אַז מ'פאַר-גלייכט דער יום טוב פון ט"ו באב – וואָס קומט אַלס אַ תיקון אויף די דברים ש-אירעו בתשעה באב (,יום⁵¹ שכלו בו מתי מדבר⁵², ווען ס'האָט זיך געענדיקט די גזירה פון די מתי מדבר וואָס איז געווען בתשעה באב⁵³) – מיט יום הכפורים – „לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים כו"ל⁵⁴.

ובפנימיות הענינים⁵⁵: דער גודל ה-עילוי פון תשעה באב, דער זמן פון לידת המשיח (וואָס בזמן הגלות שטייט עס בהעלם) קומט אַרויס בגילוי בחמשה עשר באב, ווען קיימא סיהרא באשלמותא⁵⁶, עס ווערט די עלי' ושלימות אין דער לבנה (ספירת המלכות), בחי' דוד מלכא משיחא (ווי מ'זאָגט אין קידוש לבנה), נאָך דעם גודל הירידה והעלם שבוה בתשעה באב (בזמן הגלות), וואָס איז „על מנת שיבוא ארי' במזל ארי' ויבנה אריאל" ומעין גילוי זה האָט מען אין שבת תשעה באב – ווען עס שטייט בגילוי נאָך דער טוב פנימי

(לידת המשיח) אין תשעה באב. און (אויך) דעריבער „לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב" – צוליב דעם גודל העלי' פון ט"ו באב, „שאז מאיר מעין גילוי דלעתיד שאין בו הפסק⁵⁷, פאַרבונדן מיט דעם בנין בית המקדש⁵⁸.

און דערפאַר פאַרגלייכט מען דעם גודל היר"ט פון חמשה עשר באב מיט יוה"כ פ – ווייל אין דעם „אחת בשנה⁵⁹ פון יוה"כ פ – פאַרבונדן מיט דעם גילוי פון יחידה⁶⁰ (משיח, בחי' יחידה ה-כלית⁶¹) – ווערט אויך די עליית המלכות בפנימיות עתיק, „שהוא ג"כ מעין דלעתיד⁶² (פאַרבונדן אויך מיט דעם בית המקדש⁶³).

ולהוסיף, אַז דער סיום פון די „שבועה דנחמתא" (וואָס קומט נאָך תשעה באב) איז בראש השנה⁶⁴ („מאחר תשעה באב עד ראש השנה⁶⁵), וואָס שלימות פון ר"ה איז

(56) ד"ה נחמו עת'ר (ע' רל). וראה אוה"ת ואתחנן וי"ד שם.

(57) ראה חדא"ג מהרש"א משנה תענית שם, ש"טעמי שמחתו (דחמשה עשר באב) . . תלויים בבנין המקדש⁶⁶.

(58) ס"פ תצוה. אחרי טז, ל.

(59) ראה תוד"ה עד אחת – מנחות יח, א. וראה עטרת ראש שער יוה"כ פ"ב ואילך. ובארוכה – סה"ש תשמ"ז – ברכת ערב יוה"כ פ. וש"נ.

(60) רמ"ז לזח"ב מ, ב. ולזח"ג רס, ב. ועוד. וראה סה"מ תרצ"ט ע' 207. ובכ"מ.

(61) ד"ה נחמו שם (ע' רלא). וראה אוה"ת שם. המשך תרס"ו בסופו (ע' תקמו).

(62) ראה מפרשי המשנה תענית שם (רע"ב. רש"י על הרי"ף) ש"יום שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק" קאי על יוה"כ פ שבו נתחנן המקדש.

(63) ולהעיר מהיש נוהגין שמחמשה עשר באב ואילך מברכים ומאחלים „כתיבה וחתימה טובה" (שהיא גם הגימטריא דחמשה עשר באב) – שער ישכר ענין יום תבר מגל דרוש ב. דרכי חיים ושלום סתרפ"ד.

(64) רמב"ם סדר תפלות כל השנה בסופו.

ווידעראמאָל מתפלל זיין און בעטן באַ דעם אויבערשטן „עד מתי¹¹³...

און ס'איז אַ זיכערע זאָך אַז די תפלה ובקשה ווערט מקוייט, און תיכף ומיד ממש – ובאופן פון „מתנת חנם" („ואתחנן", „אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם¹¹⁴), שלא בערך צו דער עבודה – קומט די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, „גואל ראשון הוא גואל אחרון", און אַלע אידן גייען אין ארץ ישראל, אין דער גאולה נצחית, און עס קומט אַראָפּ דער ביהמ"ק השלישי הנצחי וואָס איז עומד מוכן ובנוי למעלה⁷³.

ט. דער ענין איז נאָך שטאַרקער גע-פינענדיק זיך איצטער אין אַ בית משולש, אַ ביהכנס, ביהמ"ד און בית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – וואָס דאָס איז מעין והכנה צו דעם בית המקדש השלישי, וואָס איז אויך אַ בית משולש¹¹⁵: ביתי בית תפלה¹¹⁶, בית תורה (מקום סנהדרין לעבן לשכת ה-גזית¹¹⁷), און בית גמילות חסדים (וואָס ווערט נמשך דורך) הקרבת הקרבנות¹¹⁸. און אין דעם בית משולש גופא געפינט

(113) ראה לקו"ש ח"ל ע' 182 ואילך. וש"נ. (114) פרש"י ר"פ ואתחנן.

(115) נוסף על זה שביהמ"ק השלישי כולל בתוכו גם בית ראשון ובית שני, „אלה פקודי המשכן משכן", ה'ב' מקדשות שנתמשכנו בשני חורבנין (פרש"י ר"פ פקודי) ויוחזרו לע"ל (כפשוטו ענין המשכו).

(116) ישע"י נו, ז.

(117) ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. פרש"י ר"פ משפטים. מדות פ"ה מ"ד. סנהדרין פו, ב (במשנה). רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"ב.

(118) ראה בארוכה מכתב בין עשירי בשבת וט"ו בשבת תשמ"ז (סה"ש תשמ"ח ח"ב – בהוספות). שיחת ש"פ תרומה תשמ"ז (סה"ש שם ח"א). וש"נ. (112) תניא רפמ"ב.

געווען בעטן און מתפלל זיין ער זאָל אַריינגיין אין ארץ ישראל (וביחוד עם זה כפשוטו, אַז דאָס זאָל ח"ו ניט שאַטן אַ צווייטן אידן, יהושע בן נון, וועמען דער אויבערשטער האָט שוין קובע געווען פריער ער זאָל אַריינפירן אידן אין ארץ ישראל):

און אפילו אויב משה האָט געקענט פועל'ן ע"י תפלתו ער זאָל אַריינגיין אין ארץ ישראל (און זיכער האָט ער דאָס געקענט פועל'ן, במכ"ש מתפלת כל צדיק כנ"ל) – איז אָבער זייענדיק אַ רועה ישראל אמיתי, איז אַן אמת'ער רבי, אַן אמת'ער מלמד תורה לישראל – גייט ניט אַרויס פון גלות איבערלאַזנדיק דאָרט זיינע תלמידים (ווי דער דין איז, אַז „תלמיד שגלה כו' מגלין רבו עמו¹¹⁰), נאָך די שלימות פון זיין גאולה באַשטייט דערפון וואָס צוזאָמען מיט אים ווערן נגאל אַלע זיינע תלמידים^{110*} (במכ"ש פון דעם קצה ההפכי, אַז „הרב שגלה מגלין ישיבתו עמו^{110*}). און במילא איז פאַר-שטאַנדיק, אַז תפלת משה צו אַריינגיין אין ארץ ישראל האָט אין זיך כולל געווען, אַז אויך די אידן פון זיין דור (דור דיעה), דור המדבר, זאָלן מיט אים אַריינגיין אין ארץ ישראל אין דער גאולה שלימה.

דערפון האָט מען אויך דעם לימוד לדורות – בנוגע צו אתפשוטא דמשה שבכל דור ודור¹¹¹, ביז משה שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ועד"ז בנוגע צו בחי' משה וואָס איז דאָ אין יעדער איד¹¹² – אַז ניט קוקנדיק אויף די תפלות ובקשות וואָס זיינען געווען ביז איצטער, דאָרף מען נאָכאַמאָל און

(110) רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ז ה"א.

(110*) וראה דבר פ"ב, ט.

(111) זח"ג רעג, א.

(112) תניא רפמ"ב.

אילו זכו וואלט תפלת משה דעמולט מקויים געווארן, און ער וואלט אריינגע- פירט אידן אין ארץ ישראל, און געבויט דעם בית המקדש, און דעמולט וואלט דאָס געווען אַ בית נצחי, בגאולה הנצחית – די גאולה שלימה, כמבואר בספרים¹⁰¹.

מפני סיבות שונות איז תפלת משה דעמולט ניט מקויים געוואָרן בפועל בעוה"ז הגשמי (צוליב די גזירה וואָס איז דאָן געווען אַז משה דאַרף בלייבן מיט בני דורו אין מדבר, כדלקמן), אָבער זייענדיק אַ תפלה פון משה (און נאָך תקט"ו תפלות) וועט זי זיכער מקויים ווערן נאָר שפעטער – בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, וואָס „גואל ראשון (משה) הוא גואל אחרון"¹⁰², און ער פירט אַריין אַלע אידן אין ארץ ישראל, בגאולה שאין אחרי' גלות¹⁰³, ובבנין ביהמ"ק השלישי, בית נצחי¹⁰⁴.

קומט דערפון אויס, אַז תפלתו של משה איז קיימת לעולם און פועלת פעולתה, נאָר ניט בזמן ההוא, נאָר לאחרי זמן – ווען עס קומט די גאולה נצחית, און משה – גואל ראשון הוא גואל אחרון – פירט אַריין אַלע אידן אין ארץ ישראל.

ח. עפ"ו וועט מען אויך פאַרשטיין די הוראה נצחית דערפון בכל הדורות:

משה האָט אָנגעהויבן זיין תפלה זאָגן- דיק¹⁰⁵, „אתה החילות להראות את עבדך –

101 מגלה עמוקות אופן קפה (הובא בילקוט ראובני פ' ואתחנן). אלשיך, אוה"ח ועוד ריש פ' ואתחנן. שערי תשובה לאדהמ"צ ח"ב חינוך ב- תחלתו. אוה"ח ואתחנן ע' טה. צג. ב'רא. ועוד.

102 ראה שמור פ"ב, ד. זח"א רנג, א. ועוד.

103 ראה מכילתא בשלח טו, א. תוד"ה ה"ג

ובנאמר – פסחים קטו, א.

104 זח"א כח, א. ח"ג רכא, א.

105 ואתחנן ג, כד.

פתח להיות עומד ומתפלל¹⁰⁶, ד.ה. אַז „אע"פ שנגזרה גזירה [אַז משה זאָל ניט אַריין אין ארץ ישראל], אמר לו, ממך למדתי שאמרת לי ועתה הניחה לי וכי תופס הייתי בכך אלא לפתוח פתח שבי הי' תלוי להתפלל עליהם, כמו כן הייתי סבור לעשות עכשיו¹⁰⁶, „אתה אין מי שימחה בידך אם תמחול לי ותבטל גזירתך¹⁰⁶.

וואָרום, היות אַז עס רעדט זיך וועגן אַריינגיין אין ארץ ישראל און ברענגען די גאולה שלימה פאַר אַלע אידן – איז הגם אַז ער האָט געוואוסט וועגן דער גזירה, האָט משה געטאָן כל התלוי בו: צו מתפלל זיין, און נאָכאַמאַל מתפלל זיין און ווידער אַמאַל מתפלל זיין, ביז – מתפלל זיין תקט"ו תפלות [אַדער אַ תפלה וואָס גייט דורך אַלע ט"ו פעמים ת"ק דרגות פון סדר השתלשלות, ביז רקיע לרקיע פון די שבעה רקיעים ובין רקיע לארץ¹⁰⁷] – אפשר וועט ער פועל'ן אַז דער אויבערשטער זאָל מבטל זיין די גזירה און אים לאָזן אַריינפירן אידן אין ארץ ישראל.

נאָכמער: אפילו לאחרי וואָס דער אויבערשטער האָט אים געזאָגט „אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה¹⁰⁸ – איז אַ ספק גדול צי משה האָט כביכול אויך אויף דעם געפאַלגט, וואָרום ס'איז דאָך דאָ דער כלל אַז „כל מה שיאמר לך בעוה"ב עשה חוץ מצא"¹⁰⁹, איז אפילו ווען דער בעוה"ב אמיתי (דער אויבערשטער) הייסט משה'ן „צא", „אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" – איז מסתבר זאָגן, אַז משה האָט זיך מוסר נפש געווען און ממשיך

106 פרשי' שם.

107 אוה"ח ואתחנן ס"ע קיג, ע"פ תוד"ה ורגלי

– חגיגה יג, א.

108 ואתחנן ג, כו.

109 פסחים פו, ב. ועוד.

– ביוהכ"פ⁶⁵ (ר"ה בבחי' פנימיות⁶⁶). און יוהכ"פ איז „יום חתונתו זה מתן תורה" (דלוחות האחרונות)⁶⁷ – דער סיום פון די ארבעים יום האחרונים פון משה בהר, וועלכע האָבן זיך אָנגעהויבן בר"ח אלול, נאָך די מ' ימים אמצעיים מ"ז תמוז עד ר"ח אלול (כולל תשעה באב וט"ו באב)⁶⁸.

וע"פ המדובר לעיל, אַז בשבת תשעה באב ווערט נתגלה דער טוב פנימי וגודל העילוי פון תשעה באב (מעין פון יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים בגאולה האמיתית והשלימה) – קומט אויס, אַז תשעה באב עצמו האָט אין זיך ע"ד הגילוי פון יוהכ"פ (נאָר בזמן הגלות שטייט עס בהעלם אין די יאָרן ווען תשעה באב קומט אויס בימי החול).

ה. ע"פ דער שייכות הנ"ל פון תשעה באב מיט יוהכ"פ – יש לומר, אַז דאָס וואָס עס שטייט בנוגע צו יוהכ"פ אַז „כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי", איז ע"ד ומעין זה דאָ בקביעות שנה זו ווען תשעה באב איז חל בשבת, וואָס דעמולט איז דאָ דער „האוכל ושותה בתשיעי" (בתשיעי באב) צוליב מצות עונג שבת [ואדרבה, מיט אַ הוספה (כנ"ל), וי"ל ע"ד די אכר"ש בתשיעי ימים ערב יוהכ"פ ויוהכ"פ⁶⁹], וואָס דורך

65 ולהעיר גם, ש„ארי" (המזל דחודש אב) ר"ת „אלול, ראש השנה, יוהכ"פ, הושענא רבה" (שליה ריש מס' ר"ה (ריג, א). הובא באוה"ח נ"ך ע' תסז. ס"ע א"נז). וראה סה"ש תשמ"ז – שיחת ט"ו באב בסופה.

66 לקו"ת ר"ה (נח, א).

67 משנה תענית שם (כו, ב) ובפרשי"י.

68 וראה שיחת ט"ו באב שם ס"ו ובהערה 83,

שי"ל שבט"ו באב מתחילה ההכנה ד'יום חתונתו זה מתן תורה".

69 פע"ח שער יוהכ"פ פ"א. סידור אדה"ז

לאחרי סדר כפרות. אשל אברהם (להרה"צ כו' מבוטשאטש) או"ח ר"ס תרד.

דעם איז „מעלה עליו הכתוב" – דער כתוב (תורה) אַליין טוט אויף אין אים (אין דעם אוכל) אַז על"י (מעלה עליו הכתוב), און אַז על"י „כאילו התענה תשיעי ועשירי", ער האָט די מעלה (דורך אכילה ושת"י בתשיעי) פון „התענה" – מעין עוה"ב וואָס „איז" בו לא אכילה ולא שתי"י – „תשיעי ועשירי", צוויי טעג.

נאָכמער: וויבאַלד אַז „אחכה לו בכל יום שיבוא", כולל אויך „שיבוא בכל יום", ביום זה ממש (שבת תשעה באב ה'תנש"א), וואָס דעמולט וועט דער תענית אינגאַנצן נדחה ווערן, און תשעה באב וועט זיין אַ יום טוב גדול – איז פאַרשטאַנדיק אַז דער „מעלה עליו הכתוב" (די על"י) וואָס קומט דורך „האוכל ושותה בתשיעי" (מעשינו ועבודתינו בתשעה באב זה) באַשטייט ניט פון „התענה (תשיעי ועשירי)", וואָרום עס וועט דאַמאַלס זיין אכילה ושת"י אויך בעשירי באב⁷⁰, און די אכילה ושת"י וועט אין זיך האָבן אַ מעלה גדולה ביותר, ובפרט אַז דאָס וועט בפשטות זיין פאַר- בונדן אויך מיט חנוכת ביהמ"ק השלישי, שירד למטה תיכף ומיד ממש⁷¹, ע"ד – און נאָך מער – ווי די מעלה זוכות פון דער אכילה ושת"י ביוהכ"פ (עשירי בתשרי) בחנוכת בית ראשון⁷². [ובמכ"ש וק"ו, וואָרום בימות המשיח וועט אינגאַנצן בטל ווערן דער תענית פון תשעה באב (משא"כ דחיית התענית ביוהכ"פ בחנוכת בית ראשון איז געווען נאָר אַ הוראת שעה)].

70 ברכות יז, א.

71 ראה המשך תרס"ו שם.

72 ורק „כאילו התענה", שתה"י המעלה ד-

„עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי"י, ביחד עם המעלה דסעודה לע"ל (ראה תשובות וביאורים ס"א בסופו בהערה).

73 ראה רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א.

74 מ"ק ט, א.

ולהוסיף, אַז בקביעות שנה זו (ווען ס'איז דאָ דער „האוכל ושותה בתשיעי") איז עשירי באב ביום אַחַד בשבוע – וואָס איז בדוגמת יום אחד הראשון (פון מעשה בראשית) – ווען „הקב"ה הי' יחיד בעולמו⁷⁵”; און אויב משיח קומט תיכף ומיד ממש, וועט מאַרגן, יום אחד עשירי באב, מאיר זיין בתכלית הגילוי אחדותו ית' – ע"ד דער גילוי פון „אחת בשנה" פון עשירי בתשרי (יחידה וואָס איז פאַרבונדן מיט יחיד שלמעלה⁷⁶) – „והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אֱלֹהֵי וְשֵׁמוּ אֱלֹהֵי”⁷⁷. וי"ל אַז דאָס איז אויך מתאים לזה וואָס יום עשירי בחודש איז פאַרבונדן מיט „העשירי יהי' קודש⁷⁸”, קדש מלה בגרמיי.

ו. ויש להוסיף, אַז בקביעות שנה זו, ווען תשעה באב איז חל בשבת, און אויך די התחלה פון די „בין המצרים" (שבועה עשר בתמוז) איז חל בשבת (און דער תענית איז נדחה) – קומט אויס אַז די התחלה און דער סיום פון די „תלתא דפורענותא" איז ניט מיט אַן ענין של פורעניות ח"ו, נאָר אדרבה – מיט אַ יום השבת, „חמדת ימים", ומצוה לענגו כו', און וויבאלד אַז „אחכה לו בכל יום שיבוא" וועט מאַרגן אויך ניט זיין קיין תענית (און אפילו אויב משיח וועט זיך ח"ו פאַרהאַלטן, איז דאָס אַ תענית מחוץ פון די „תלתא דפורענותא" וועלכע האָבן זיך שוין געענדיקט מיט שבת).

ויש לומר, אַז דאָס ברענגט אַרויס בגלוי אויך דעם תוכן פנימי פון די „תלתא דפורענותא" – ווי דאָס איז כנגד די ג' פורענותא

מוחיזי⁷⁹ [נאָר בזמן הגלות שטייען די ג' מוחין בהעלם ובהסתלקות⁸⁰], ווי דאָס וועט נתגלה ווערן בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה, ווען ס'וועט זיין דער כיבוש פון אַלע עשר ארצות – נוסף צו די שבע ארצות, כנגד ברור הז' מדות, אויך די ג' ארצות פון קיני קניזי וקדמוני, כנגד די ג' מוחין⁸¹. ואדרבה: וויבאלד אַז דער גילוי פון די ג' מוחין קומט אַרויס לאחרי ההעלם, איז דאָס ביתר שאת וביתר עוז, כיתרון האור מן החושך⁸².

ויש לקשר זה אויך מיט די פרשיות השבוע פון די „דריי וואָכן" – פינחס, מטות-מסעי, דברים⁸³; דער צד השוה פון די דריי פרשיות איז, אַז אין זיי רעדט זיך וועגן חלוקת הארץ: ב'פ' פינחס – „לאלה תחלק הארץ בנחלה גו' אַך בגורל יחלק את הארץ"⁸⁴; ב'פ' מטות – בקשת בני גד וראובן „יותן את הארץ הזאת לעבדיך לאחוזו... מעבר הירדן מזרחה"⁸⁵; וב'פ' מסעי – „זאת הארץ אשר תפול לכם

79 דרוש הרה"ח ר' הלל מפאריש ד"ה איתא בפסיקתא כו' (י"ל בקופיר). וכנראה מיוסד על דרוש כ"ק אדמו"ר הצי"צ.

80 והטעם לחלחא דפורענותא – אף שתלתא מורה על חזקה וקיום (כ"מ קו, ב. וש"נ) ששייך דוקא בקדושה, ולא בענין הפורעניות – יש לומר א' מה-ביאורים בזה: כדי שתהי' שלימות ענין הבחירה, שהרי „זה לעומת זה עשה אלקים" (קהלת ז, יד), שבכל דבר שבקדושה (כולל ענין של חזקה בשלשה) יש לעומת זה: והכוונה היא (על מנת להפוך ה"זה" דלעומת זה) לקדושה – זדונות נעשו לו כזכיות, ועד זכיות ממש. וראה גם סה"ש ה'תש"ג ח"ב ע' 584 ואילך.

81 רד"ה אל תצר את מואב – מאמרי אדהאמ"צ דברים בתחלתו.

82 קהלת ב, יג.
83 בהבא להלן – ראה גם סה"ש תש"ג ח"ב ע' 568-9.
84 כו, נג. נה.
85 לב, ה. יט.

בנחלה גו' אשר תנחלו אותה בגורל גו'⁸⁶; און ב'פ' דברים – בהתחלת ה-פרשה, „פנו וסעו לכם ובואו הר האמורי ואל כל שכניו וגו' ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדול נהר פרת", „ראה נתתי לפניכם את הארץ בואו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם גו'⁸⁷, און בסיום הפרשה, כיבוש ארץ סיחון ועוג ונתינתה לבני גד ובני ראובן⁸⁸.

ובפרטיות יותר – רעדט זיך אין די דריי פרשיות וועגן חלוקת הארץ כולה, ניט נאָר בעבר הירדן מערבה, נאָר אויך בעבר הירדן מזרחה (נחלת בני גד ובני ראובן), וואָס דאָס איז געווען די התחלה פון כיבוש וחלוקת ארץ ג' אומות קיני קניזי וקדמוני, „אדום ומואב ועמון"⁸⁹. . . (ש)עתידיים להיות ירושה לעתיד⁹⁰. ויש לומר, אַז אין דעם זיינען מרומז די ג' מוחין וואָס קומען צוזאַמען מיט די ז' מדות (כיבוש ז' ארצות מעבר הירדן מערבה) אין די ג' שבתות פון די „דריי וואָכן" (ווען מ'לייענט די דריי פרשיות בשנה זו) וואָס פירן אַריין אין די „שבע דנחמתא" שלאחרי זה.

ובעבודת האדם באדייט עס די עבודה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל"⁹¹ – כיבוש וחלוקת חלקו בעולם, און מאַכן דערפון „ארץ ישראל", אַ דירה לו יתברך בתח-תונים⁹², ובתכלית השלימות – במחשבה דיבור ומעשה, אַלס הכנה צו עתידה ארץ

86 לז, ב. טו.
87 א, ז-ח.
88 ב, כד ואילך.
89 ע"ז ש, עמון ומואב טהרו בסיחון" (גיטין לח, א. וש"נ) – ראה סה"ש תש"ג ח"ב ע' 545-6.
90 פרש"י לך לך טו, יט.
91 אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהור"י צ' ח"א ע' תפה ואילך.
92 ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא פל"ו. ובכ"מ.

ישראל שתתפשט בכל הארצות⁹³, כ-מדובר לעיל⁹⁴.

ז. ויש לומר, אַז דער ענין פון גילוי המשיח בתשעה באב (במנחה), און ווי ס'איז פאַרבונדן מיט דער עבודה אין ארץ ישראל – איז נאָכמער בהדגשה אין דער פרשה וואָס מ'לייענט בתפלת מנחה פון דעם שבת תשעה באב (שבת חזון), פ' ואתחנן:

לויט דעם כלל אַז התורה היא נצחית⁹⁵ און תורה מלשון הוראה⁹⁶, אַלע ענינים אין תורה זיינען נצחיים לעולם ועד, און גיבן אַרויס הוראות נצחיות צו אידן בכל זמן ובכל מקום – ווערט די שאלה: וואָס איז די הוראה נצחית פון „ואתחנן אל ה'", תפלת משה צו דעם אויבערשטן ער זאָל אַריינגיין אין ארץ ישראל, אַ תפלה ובקשה וואָס איז דעמולט ניט מקויים געוואָרן, ובמילא איז דאָס לכאורה בגדר פון „מאי דהוה הוה"⁹⁷?

איז דער ביאור אין דעם: ס'איז מובן ופשוט אַז תפלתו של משה בלייבט אַלעמאָל בתוקף און וועט זיכער מקויים ווערן, במכ"ש פון דער תפלה פון יעדער צדיק [ובמכ"ש דערפון וואָס „צדיק גוזר והקב"ה מקיים"⁹⁸, עאכו"כ תפלתו של משה רבינו (וואָס אפילו מעשה ידיו זיינען נצחיים⁹⁹, עאכו"כ תפלתו לה'), ובפרט אַז משה האָט אויף דעם מתפלל געווען תקט"ו (כמנין „ואתחנן") תפלות¹⁰⁰.

93 ראה פסיקתא רבתי פ' שבת ור"ח. י"ש ישעי' רמז תקג. ועוד.
94 שיחת ש"פ פינחס (לעיל ע' 695 ואילך).
95 תניא רפי"ז. ובכ"מ.
96 ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ועוד.
97 ל' חז"ל – פסחים קה, א. ובכ"מ.
98 תנחומא וירא יט. וראה שבת נט, ב.
99 סוטה ט, סע"א.
100 דב"ר פ"א, י.